

Nederlandse inzet bij CONFINTEA VI – uitkomst van de voorbereidende bijeenkomst.

Op 3 november heeft de Nationale UNESCO Commissie Nederlandse expertorganisaties uitgenodigd om te praten over de Nederlandse inzet bij CONFINTEA VI, de wereldconferentie van UNESCO over volwasseneneducatie (1-4 december, Brazilië). Deze conferentie is een belangrijk wereldwijd beleidsplatform voor volwasseneneducatie en non-formeel onderwijs. Thema van de conferentie is: Living and Learning for a Viable Future: The Power of Adult Learning. De deelnemers aan de voorbereidende bijeenkomst kwamen tot conclusies ten aanzien van:

- laaggeletterdheid
- het centraal stellen van de vraag van de ontvanger/de leerder
- de kwaliteit van onderwijs
- verantwoordelijkheden bij het stimuleren van lifelong learning

1) Laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid moet breder worden benaderd dan alleen vanuit leren lezen en schrijven. Het kunnen lezen en schrijven moet gekoppeld worden aan basisvaardigheden, die voor het individu van cruciaal belang zijn voor het persoonlijk functioneren in werk en dagelijks leven.

Toelichting

Een evaluatiestudie (Leren voor leven: een eigen plek in de samenleving in het dagelijkse leven, Spectrum CMO Gelderland, oktober 2009) bij cursisten in de volwasseneneducatie toont aan dat de toename van sociale inclusie als gevolg van de cursusdeelname enorm hoog is. De in dit onderzoek onderscheiden processen van sociale inclusie vallen samen met de leerprincipes uit het rapport van de UNESCO-Wereldcommissie voor het Onderwijs in de 21ste Eeuw (de zgn. Commissie Delors, 1996): behalve voor het 'leren weten', het 'leren zijn' en het 'leren doen' is het onderwijs in de 21ste eeuw ook van belang om te 'leren samenleven'. In het evaluatieonderzoek valt sociale inclusie uiteen in vier processen die onder meer door de cursist in gang gezet kunnen worden, te weten:

- Activering (leren om te weten)
- Internalisatie (leren om te zijn)
- Participatie (leren om te doen)
- Connectie (leren om samen te leven)

2) De vraag van de leerder staat centraal: zelfsturing en zelfreflectie + begeleiding

De kunst is om de leerder een steuntje in de rug te geven zodat hij zelf regisseur wordt van zijn eigen leven. Zelfsturing en praktijkomgeving (waarin het geleerde wordt toegepast) zijn de twee belangrijkste voorspellers van sociale inclusie. Cursisten zouden uiteindelijk zelf hun leren kunnen sturen en hun omgeving er bij kunnen betrekken om het geleerde in hun praktijk te verbeteren. Uiteraard zijn de ondersteuning van de docent, het lesmateriaal en andere contextfactoren van belang, maar de betrokkenheid van de cursist bij de samenleving kan met name worden verhoogd als de educatieve instelling een educatief traject weet te realiseren dat er op gericht is dat de cursist het na het traject zelf toepast in zijn eigen leven.

Zowel bij de intake, het leerproces, de evaluatie als tijdens de nazorg, zou de educatieve instelling de cursist intensief kunnen begeleiden om het geleerde in zijn eigen praktijk gemakkelijk te kunnen toepassen. Het is een uitgelezen kans voor gemeenten en de landelijke overheid om die educatieve begeleiding te faciliteren. Het principe van zelfsturing heeft ook gevolgen voor het "aanbod". Dat moet dus werkelijk aansluiten op de wensen en mogelijkheden van leerders. Nu wordt een leerder, zeker in het kader van inburgering, nog teveel in een

stramien geperst van wat de gemeente denkt dat mensen nodig hebben en waar de gemeenten contracten over hebben afgesloten. Het heeft ook te maken met de manier waarop de leeractiviteit wordt aangeboden: plaats, tijd, medium moeten allemaal flexibel zijn en van goede, beproefde kwaliteit.

3) Kwaliteit

- E-learning en Educatieve Televisie

Wereldwijd hebben miljoenen mensen nauwelijks of geen toegang tot onderwijs. De gestegen vraag naar onderwijs kan niet opgevangen worden met het onderwijs van de traditionele instellingen. Bij de transformatie naar een wereldwijde kennissamenleving moeten veel meer mensen dan nu hun basisvaardigheden, kennis en competenties op peil brengen én houden. Dán kan iedere wereldburger zijn mogelijkheden maximaliseren om bij te dragen aan de ontwikkeling van de samenleving.

UNESCO ijvert al jaren voor het verbeteren van de toegang tot onderwijs met open educational resources, het vrij ter beschikking stellen van leermaterialen via internet. De afgelopen decennia heeft het open, flexibel en afstandsonderwijs zich zo ontwikkeld dat het op grote schaal kwalitatief goed onderwijs kan aanbieden. Het open en afstandsonderwijs biedt kostenefficiënte en flexibele oplossingen.

In dit kader past de Nederlandse ervaring m.b.t. ETV.nl (een afkorting van Educatieve Televisie) dat een gevarieerd aanbod van programma's biedt over taal, werk, samenleving, onderwijs, opvoeding en gezondheid. Het is een andere manier is om de doelgroep succesvol te bereiken. ETV.nl is een initiatief van de regionale opleidingscentra (ROC's). In Duitsland heeft men een vergelijkbare aanpak, waarbij overigens wel meer interactie met docenten plaatsvindt.

Ook open universiteiten spelen bij de ontwikkeling van E-learning een belangrijke rol.

In juni 2009, tijdens de wereldconferentie M-2009 (7-10 juni 2009, Maastricht), hebben Open Universiteiten uit zeventig landen de handen ineen geslagen om UNESCO ondersteuning aan te bieden bij de ontwikkeling en verspreiding van open educational resources om de doelstelling Onderwijs voor Allen te realiseren. De kracht van open en afstandsonderwijs wordt gecombineerd met de potentie van open educational resources.

De Maastricht Message van de conferentie spreekt van vijf uitdagingen. Naast open educational resources gaat het om de beschikbaarheid van technische infrastructuur in ontwikkelingslanden, kwaliteit van het onderwijsaanbod, erkenning van kwalificaties in verband met mobiliteit en de mix van publieke en private inzet bij de financiering van het onderwijs.

- EVC-erkenning - Recognition, Validation and Accreditation (RVA) of learning outcomes from non-formal and informal learning

EVC staat voor Erkenning van Verworven Competenties. Via EVC-procedures kunnen mensen kennis en ervaring officieel laten erkennen en laten vastleggen in een Ervaringscertificaat. Via EVC kunnen mensen hun positie op de arbeidsmarkt versterken. EVC geeft individuen inzicht in hun competenties en de manier waarop ze die kunnen gebruiken om inzetbaar te blijven of te worden. Het is een instrument voor jong en oud; werkend en werkzoekend. Voor bedrijven en instellingen is EVC een goed middel om individuele leertrajecten te initiëren, ondersteunen en benutten om zo de doelen van de organisatie te realiseren.

'In line with UNESCO's Programme and budget to cover – for life long learning processes – the middle ground between National Qualification networks or systems and non-formal and informal learning. Capacity building is needed for implementing RVA in (developing) countries by increasing the

understanding of the dynamics of the interaction between the development of transparent qualification systems and recognition practices. Furthermore, a cross-country dialogue must be based on practical experiences and analyses of each other's practice with the aim of creating life long learning societies and a culture of competence.'

4) Verantwoordelijkheden

Werkgeversorganisaties en vakbonden zijn potentiële driving forces achter het stimuleren van lifelong learning in het algemeen en meer specifiek op het gebied van financiën, EVC (Erkenning van Verworven Competenties) en in de begeleiding van leerders.

De begeleiding hoeft niet per sé bij educatieve instellingen te liggen. Het stimuleren en faciliteren is niet vanzelfsprekend alleen een taak van de overheid, maar zeker ook van werkgevers en werknemers. Een model van *shared responsibility* blijkt in de praktijk beter te werken dan een model waarin alleen de staat zich verantwoordelijk voelt voor educatie van volwassenen.